

Høring av NOU 2016:12 Ideell opprydning

Høringssvar fra Ideelt Nettverk

Ideelt Nettverk takker for invitasjon til å gi høringssvar på NOU 2016:12 Ideell opprydning.

Vi vil gi honnør til regjeringen for å lytte til de ideelles utfordringer knyttet til historiske pensjonsforpliktelser og framtidig konkurransevne, og for å igangsette arbeidet med å kartlegge Statens økonomiske forpliktelser knyttet til de ideelles drift for det offentlige. Vi takker også for mulighetene til å gi innspill og sende inn eksempler på avtaler underveis i arbeidsprosessen.

Vi opplever at utvalget har gitt en svært god beskrivelse av de ideelle organisasjonens historie og betydning for velferdssamfunnet både historisk og i dag.

Ideelt Nettverk samler ideelle aktører, som driver virksomheter innen helse- og sosialområdet i et felleskap for sammen å få større politisk tyngde enn virksomhetene har hver for seg.

Ideelt Nettverk består av *Kirkens Bymisjon, Kirkens Sosialtjeneste, Lukas Stiftelsen, Blå Kors, Frelsesarmeen, N.K.S. Kløverinstitusjoner, Manifestsenteret, Furukollen psykiatriske senter, Stiftelsen Betanien Oslo, Støttelaget for utviklingshemmede i Oslo, Stiftelsen Betania Alta, Stiftelsen P 22, Fransiskushjelpen, Stiftelsen Kraft og Landsforeningen for hjerte- og lungesyke LHL.*

Ideelt Nettverk er talerør for de ideelle organisasjonene i nettverket i direkte dialog med politiske myndigheter og partier.

Ideelt Nettverk samarbeider med organisasjoner og andre nettverk som er opptatt av de ideelle organisasjonenes situasjon. Sammen med Virke, Frivillighet Norge og KS bedrift forhandlet vi **samarbeidsavtalen** mellom Regjeringen/KS og Ideelle organisasjoner som leverer helse- og sosialtjenester. Avtalen ble undertegnet første gang den 3 oktober 2012 og bekreftet av ny regjering 19.6.2015.

Arbeidsutvalget: Kirkens Bymisjon v/Terje Kaupang , Kirkens Sosialtjeneste v/Helmuth Liessem, Frelsesarmeen v/Lindis Evja og N.K.S. Kløverinstitusjoner v/ Mette Kalve som også leder nettverket.

Generelle merknader

Ideelt Nettverk stiller seg bak hovedkonklusjonene i NOU 2016:12 og den løsning som innebærer at staten, gjennom Statens pensjonskasse, på permanent basis overtar det fulle økonomiske ansvaret for å regulere den pensjonsforpliktelse de ideelle organisasjonene har opparbeidet knyttet til sine avtaler med staten.

Ideelt Nettverk ber om at en tilsvarende ordning for å overta ansvaret for å regulere pensjonsforpliktelser tilknyttet de ideelles kontrakter for kommunal sektor utredes snarest mulig.

Kapittel 7.2 – Drøfting av om staten bør dekke ideelle aktørers historiske pensjonskostnader

Utvalget påpeker at det ikke har vært mulig å konkludere om i hvilken grad staten er *rettslig forpliktet* til å dekke de ideelle organisasjonenes historiske pensjonskostnader på generelt grunnlag. Utvalget hevder at en slik konkret tolkning av den enkelte avtale må gjøres av et ordinært forvaltningsorgan

eller domstolene. Med referanse til de konkrete rettssakene hvor pensjonsspørsmålet har vært behandlet, mener utvalget videre at det likevel kan legges til grunn at staten i mange tilfeller kan ha en slik forpliktelse. Her viser utvalget til at noen av de skriftlige avtalene utvalget har fått tilgang til, har samme ordlyd som avtaler der de ideelle organisasjonene har vunnet fram med i rettssaker. Ideelt Nettverk mener det vil være svært uheldig om staten velger å avgjøre den enkelte ideelle aktørs avtale i et forvaltningsorgan gjennom et vedtak, eller ved rettslig prøving i domstolene. Det vil ta mange år og belaste det offentlige store kostnader. En slik tilnærming vil kunne favorisere de store ideelle aktørene som har kompetanse og ressurser til å forfølge sin sak gjennom flere forvaltningsledd og rettsinstanser.

***Merknad:** Ideelt Nettverk mener det det vil være svært uheldig samt ressurs- og kostnadskrevende både for staten og de berørte ideelle virksomhetene dersom disse saken skal avgjøres i et forvaltningsorgan gjennom et vedtak, eller ved domsavgjørelse i rettssystemet.*

Kapittel 7.3 – Avgrensning av hvilke virksomheter som kan omfattes av ordningen.

På bakgrunn av sitt mandat legger utvalget til grunn at ordningen; ”bør omfatte virksomheter som har levert helse- og sosialtjenester som staten ved lov har ansvar for å levere til innbyggerne”. Videre mener utvalget at ordningen bare kan omfatte virksomheter som har hatt offentlig tjenstepensjonsordning som er avtalt eller forutsatt mellom den enkelte virksomhet og det offentlige, på tjenesteområder som staten nå har et ansvar for.

***Merknad:** Ideelt Nettverk støtter utvalgets vurdering og avgrensninger. Vi støtter også utvalgets påpekning av at endelig avklaring av hvilke kontrakter med staten som bør komme inn under ordningen må avklares mer spesifikt i kontakt med hver enkelt organisasjon. Ideelt Nettverk vil dessuten gjøre oppmerksom på at de 12 sykehusene har samme historisk og rettslig grunnlag for å kreve sine kostnader dekket ved en eventuell endring i avtalen eller ved avvikling.*

Kapittel 7.5.5 - Grense for opptjeningstid

Utvalget kommer med flere ulike løsninger for hvilket skjæringspunkt som skal legges til grunn for ordningen. Utvalget ser at det er politiske og betydelige administrative hensyn som kan tilsi at opptjeningstid fram til ordningen trer i kraft legges til grunn.

Ideelt Nettverk vil gjøre oppmerksom på at det ikke har vært praktisk gjennomførbart å bytte pensjonsordning før de senere årene. For ideell sektor har det ikke vært tydelig hvilke alternative pensjonsordninger som ville være mulig å bytte til. De fleste ideelle organisasjoner har vært medlem av VIRKE som arbeidsgiverorganisasjon og gjennom deres tariffavtaler bundet til offentlig tjenstepensjon. Bytte av pensjonsordning ville medført at en også måtte bytte arbeidsgiverorganisasjon. Uten et klart alternativ har det ikke vært praktisk gjennomførbart for ideell sektor å bytte pensjonsordning. Det har vært naturlig for organisasjonene å avvente innstillingene til Banklovkommisjonen, som kom med anbefaling om framtidig pensjonsløsninger. Banklovkommisjon III avga sin utredning til Finansdepartementet 7 januar 2013.

En framforhandlet løsning som innebar den nye «hybridpensjonen» kom på plass mellom arbeidsgiverorganisasjonen Virke og Fagforbundet i 2014. Vi oppfatter at dette er det første tidspunktet ideell sektor har et konkret alternativ for å vurdere ny pensjonsløsning.

Arbeidstakerorganisasjonene har vært helt klare på at de ikke anser innskuddsbasert pensjonsordning som et godt alternativ for ansatte i ideelle organisasjoner.

En prosess med bytte av pensjonsordning involverer tillitsvalgte, fagforeninger, arbeidsgiverforening og selvfølgelig den enkelte arbeidstaker. For å ivareta våre ansatte på best mulig måte og vårt ansvar som arbeidsgiver innebærer dette en prosess basert på et grundig og inkluderende arbeid, og der alle parter blir hørt - noe om nødvendigvis vil ta tid. Et eventuelt bytte av ordning avhenger også av når tariffavtalene går ut.

Senior arbeidstakere

Utredningen har ikke vurdert hvorvidt virksomhetene skal kompenseres for å beholde senior arbeidstakere i den offentlig lik pensjonsordningen.

En vesentlig del av pensjonen etter overgang til hybrid- eller innskuddspensjon vil kunne utgjøres av privat AFP. Ansatte over 55 år vil ikke ha mulighet til å opptjene seg rettigheter til en slik tilleggspensjon. Organisasjonene er således forpliktet til å la ansatte i denne gruppen bli værende i den offentlig lik pensjonsordningen. Det kan her også vises til Staten sin egen praksis i forhold til privatisering av statlige virksomheter.

Merknad: *Ideelt Nettverk støtter den alternative løsningen der «ikke forfalte historiske pensjonskostnader dekkes for opptjenings tid fram til kompensasjonsordningen trer i kraft». Det vil si at man «fjerner hele ryggsekken» fra de ideelle aktørene og gir tid for tilpasning»*

Oslo 1.3.2017

Mette Kalve

Koordinator Ideelt Nettverk
Direktør N.K.S. Kløverinstitusjoner